

jeg ikke, og det ærede Medlem udviklede det heller ikke nærmere. Faktum er, at man kan særdeles vel i det evangelist-lutheriske Kirkesamfund hos os faa Lov at aflægge frit kraftigt og selvstændigt Vidnesbyrd, naar der blot staar en alvorlig Mand bag Ordene, og man fra Kirkebestyrelsens Side faar det Indtryk, at det ikke er Lyst til at gøre Blæst og samle opsigtsvækkende Omærvethed om sig. Naar man undtager saadan usømmelig Opræden, har man ikke Bevis for, at der ikke er Mænd inden for Folkekirken, som have de mest afvigende Anstuelser om alle Ting, og dog have udrettet betydeligt og gjort stor Gavn i Kirken. Enhver alvorlig Mand har den ønskeligste Frihed baade til at lære, hvad han vil og rejse omkring og gøre Propaganda, det kunde jeg anføre mange slaaende Eksempler paa. Og naar det ærede Medlem næsten syntes at ville gaa saa vidt, at han vilde foretrække Katolicismen, Mormonismen og Baptismen, som han slaar sammen under et, og mente, at de kunde mulig gøre Propaganda, men vi ikke, saa er det ikke nogen ukendt Tanke. Jeg kender det nok fra en vis Side her hjemme, at man ikke gaar mod al Religion, men blot mod den, vi have, og fra den Side, hvor man er allermeest mod Religionen som Overtro, har man endog drevet det saa vidt, at man har foketteret med Katolicismen, som man ellers har været enig om, har mere Overtro end Protestantismen. Jeg skal ikke indlade mig videre derpaa, men det er vist, at den katolske Geistlighed stiller sig ganske anderledes skarpt og uforsonligt over for Statslivet og den moderne Kultur og Videnskab i mange Retninger end den protestantiske Kirke, og jeg synes ikke, man skulde takke den protestantiske Kirke for det ved at lade, som om det var den aller forfærdeligste Kirkeafdeling, som vi have nu. Jeg synes, man derved kommer til at tænke paa det gamle Ord: „man merkt die Absicht und wird verstimmt“. Dette, at man ikke træder op imod al Religion og Religiositet — det gør man aldrig her hjemme, man træder bestandig kun op mod den Form af Religion, som vi have — er en noget mærkelig Sag, især da vi have det Kirkesamfund, som stiller sig allervenligt over for Statslivet og de videnskabelige og humane Bestræbelser, og som overmaade gerne vil arbejde med alle Landets Borgere paa disse Omraader, hvad det har givet mangfoldige Beviser paa. Enhver har jo Lov til at have sin Mening, og man skal respektere alle Anstuelser, og det gør jeg ogsaa fuldt ud, ogsaa den Anstuelse, den ærede Taler havde. Selv om han var nok saa meget imod Kirken,

hvad han ikke syntes at være i al Almindelighed, vilde jeg lige saa fuldt respektere hans Anstuelser, men vi kunne ogsaa kræve Respekt for vore Anstuelser, og vi kunne derfor ikke tillade, at man stiller det, som det blev antydet af det ærede Medlem, som om det ikke egentlig var af religiøse Grunde, at man ønsker disse Kirker byggede, men for at dæmme op for en Bevægelse i Retning af bedre Naar for de fattige, eller hvordan det nu skulde være. (Modsigelse af Oct. Hansén.) Det blev ikke sagt udtrykkelig af det ærede Medlem, men det blev ligejoms antydet, og det bliver saa godt som hver Dag sagt i disse Dage i Blade, som det ærede Medlem staar nær; det har man ikke Lov til at sige. Disse moderne Retninger ere komne frem i senere Tider, men vi have bygget Kirker i Danmark i Tusinde Aar, og saa længe det, som sagt, er grundlovmæssig Pligt, skulle vi ogsaa gøre det, enten man saa nærmest er Tilhænger af Statskirken eller af Frikirken.

Hvad Udstrækningen og Maaden angaar, hvorpaa man skal komme til Hjælp fra Statens Side, kan der jo være forskellige Meninger, det følger naturligvis af sig selv, og jeg kan godt forstaa, at mange ogsaa kirkelig interesserede kunne være blevne noget betænkelige ved den ret betydelige Sum, som der kræves, først i 5 Aar, og siden i længere Tid. Jeg kan godt tænke mig, at man kunde foretrække det, som var begyndt i 1888, og sige: Kunne vi ikke naa det paa den Maade, at man lader denne Pigning gaa sin Gang, samle et Beløb og saa lade Staten og Kommunen træde til, hver Gang der er samlet et nogenlunde anstændigt Beløb, og saaledes bygge en Kirke paa den Maade hvert tiende Aar? Det kunde efter min Mening godt gaa an, hvis der ikke var den Nødstilstand, som der er. Hvis man havde gjort det hele Tiden, havde det været den heldigste og den bedste Vej, men det er ikke en Ordning, der kan oprette det, der er forsømt, den kan kun holde det gaerende, som det er, men naar det, som findes, ikke er tilnærmelsesvis forsvaret, saa kan man ikke lade sig nøje med at gaa den Vej. Hvis det var Tilfældet, som det ærede Medlem saa stærkt fremhævede, at der ikke er Mangel paa Kirker i Kjøbenhavn, saa var det ganske vist en anden Sag, men skønt det blev saa stærkt fremdraget, og skønt jeg ogsaa godt ved, at der er flere, der tro det, som stille sig venligt til Kirken, saa er det dog sikkert, at det er ikke rigtigt. Der er Kirkemangel i Kjøbenhavn. Naar man undtager en, høist to Kirker, saa er der ved hver Kirke een, i Reglen to Præster, som